

3 pav. Šurfe 4 atidengti rūsio fragmentai iš ŠV. I. Sadausko nuotr.

Fig. 3. Remnants of a cellar unearthed in test pit 4, viewed from the NW.

4 pav. Radiniai: 1 – XVI a. Niurnbergo skaičiavimo žetonas; 2 – 1626 m. Zigmanto III Vazos šilingas. K. Mimo nuotr.

Fig. 4. Finds: 1 – a 16th-century Nuremberg counting token; 2 – a shilling of Sigismund III Vasa, minted in 1626.

galėjo būti vykdoma agrarinio pobūdžio veikla. Taip pat pasitvirtino, kad šioje miesto dalyje esama išlikusių ankstyvų kultūrinio sluoksnio horizontų ir įgilintų struktūrų.

Tyrimų metu rasti ir inventorinti 124 radiniai – XVI–XX a. buitinės keramikos šukės, XVI–XVII a. dubeninių ir plokštinių koklių fragmentai, XVII–XIX a. metaliniai ir stiklo dirbiniai. Aptikti ir 7 numizmatiniai radiniai, tarp jų išsiskyrė 1626 m. Zigmanto III Vazos sidabrinis šilingas ir XVI a. Niurnbergo skaičiavimo žetonas (4 pav.). Radiniai perduoti LNM.

Excavations at 8 Baltasis Skersgatvis in 2022

In 2022, five test pits (10 m^2 in total) were excavated at the site of the planned apartment building at 8 Baltasis Skersgatvis (Fig. 1). A cultural layer spanning the 16th to the 21st century was recorded and measured at 0.8–2.2 m in thickness (Fig. 2). The lower horizons of the cultural layer were formed in the 16th–18th centuries. Fragments of buildings from the mid-17th to the early 19th century were uncovered (Fig. 3). The excavation yielded 124 finds: household pottery sherds from the 16th–20th centuries, fragments of stove tiles from the 16th–17th centuries, metal and glass artefacts from the 17th–19th centuries, and 7 coins (Fig. 4).

Tadas Šimanauskas

Augustijonų gatvė 5

2023 m. Vilniuje, Augustijonų g. 5 sklypo vidiniame kieme, pastato pamato hidroizoliacijos darbų vietoje, atlikti žvalgymai ir detalieji tyrimai. Formuotos 4 perkasos: bendras tirtas plotas 115,9 m^2 plotas, o įžemis pasiektas 44 m^2 (1 pav.).

Anksčiau archeologiniai tyrimai tiek pačiame sklype, tiek jo aplinkoje vykdyti ne kartą. Aktualiausi 2023 m. planuojamų hidroizoliacijos darbų vietose atlikti žvalgomieji tyrimai. Jų metu ištirti 7 2x2 m dydžio šurfai (J. Dobeikienė) (*LIIR*, f. 1, b. 11161), bendrai ištirtas 28 m^2 plotas. Numatomų darbų vietoje tirtame šurfe 7 fiksuotas susiformavęs 2,2–2,5 m storio piltinės kilmės kultūrinis sluoksnis datuo-

jamas XX a. su pavieniais XVII–XIX a. radiniais. Įžemis – geltonas smėlis pasiektas 2,2–2,5 m gylyje. Ištyrus kitus šurfus nustatyta, kad sklype susiformavęs 2,2–2,5 m storio piltinės kilmės kultūrinis sluoksnis su statybinėmis griuvenomis bei šiukšlėmis suformuotas XX a. Šurfuose 3–4 prie pamatų fiksuota betoninė konstrukcija-tinklų (?) kamera, kuri šurfe 3 apgriauta. Archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta.

2023–2024 m. archeologinių tyrimų metu ištirtos 4 perkasose. Jose iki 1,3–1,8 m gylio fiksuoti archeologiškai nevertingi, piltinės kilmės ir judinti pilkos spalvos grunto ir gelsvos spalvos smėlio sluoksniai. Minėtuose sluoksniuose aptikti 4 mūrai. Perkasoje 1 rastas *M1* – datuojamas XVII a. I puse. Tai 1,5 m ilgio ir iki 50 cm pločio pamato fragmentas, stipriai apardytas tiesiant elektros kabelius, nugriaunant ar apardant P dalį. Mūrui naudotos gelsvos, rusvos ir raudonos spalvos molio masės 32x?x9,5; 32x?x10; ?x17x10; ?x17,5x8 cm dydžio plytos. Jo apačia pasiekta 2,66 m gylyje nuo žemės paviršiaus arba 1,9 m nuo mūro viršaus. *M2* – preliminariai datuojamas XIX–XX a. Atidengtas 1,5–1,9 m gylyje kv. 3–6A. Mūro apačia pasiekta 2 m gylyje. Sudarytas iš antrinio panaudojimo 28x13,5x6,5; ?x18x8; 25x13x5,5; 24,5x12,5x6 cm rausvos ir gelsvos spalvos plytų, tarpusavyje rištų molio skiediniu. *M3* datuojamas XVII–XVIII a. (2 pav.) Jis atidengtas 1,15 m gylyje nuo žemės paviršiaus, kv. 20–22A, buvęs 2,5 m ilgio ir iki 65 cm pločio, prišlietas prie esamo Augustijonų g. 5 pastato Š fasado pamato. Mūrijant naudotos ?x16x8; 30x15,5x7; ?x15,5x6 cm ir panašaus dydžio antrinio panaudojimo raudonos molio masės plytos, kurių dalis su braukomis, ir netašyti akmenys, tarpusavyje rišti molio skiediniu. Struktūros apačia fiksuota 1,95 m gylyje.

1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – tirtos perkasos; 2 – aptiktas kultūrinis sluoksnis; 3 – 2023 m. J. Dobeikienės tyrimai; 4 – 1983 m. G. Vaitkevičiaus tyrimai. A. Žilio brėž.

Fig. 1. Area plan: 1 – trenches; 2 – the extent of the cultural layer; 3 – excavations by J. Dobeikienė in 2023; 4 – excavations by G. Vaitkevičius in 1983.

2 pav. Atidengto mūro M3 vaizdas iš viršaus. A. Žilio nuotr.

Fig. 2. A top-down view of the masonry structure M3.

3 pav. Perkasos 2 Š ir R pjūvio vaizdas. A. Žilio nuotr.

Fig. 3. N and E sections of trench 2.

Perkasoje 2 atkastas *M4* datuojamas XVIII–XIX a. Jis 1 m pločio ir 1 m ilgio, o apačia pasiekta 2 m gylyje. Sudarytas iš ?x16,5x7; ?x14x17; ?x17x6,5 cm dydžio gelsvų ir rausvų plytų ir 41x27; 37x34 cm ir panašaus dydžio netašytų lauko akmenų, tarpusavyje rištų kalkių skiediniu. Fragmento Š pusė apardyta įrengiant esamus inžinerinius tinklus. Žemiau slūgsojo 37–60 cm storio pilkos spalvos smėlio sluoksnis, kurio datavimas neaptikus radinių nenustatytas. Perkasoje 3 aptiktas *M5* datuojamas XX a., sudarytas iš raudonos spalvos 25x15x10 cm dydžio fabrikinės gamybos plytų, tarpusavyje rištų cementiniu skiediniu. Konstrukcijos centrinė dalis iki 1,9 m gylio buvo užpilta silikatinių plytų nuolaužomis, statybinėmis atliekomis ir rausvos spalvos molingu gruntu. Konstrukcijos apačioje atidengtas akmenų ir plytų grindinys, rištas biriu cementiniu skiediniu. Pasiekus 1,9 m gylį į konstrukcijos vidų pradėjo sunktis vanduo.

Žemiau archeologiškai nevertingų judinto ir piltinio grunto sluoksnių fiksuotas 20–80 cm storio juodos spalvos archeologinis sluoksnis (3 pav.), kuriame aptikta XVI–XVII a. datuojamų buitinės ir statybinės keramikos fragmentų. Sluoksnis geriausiai išlikęs centrinėje sklypo dalyje tirtoje perkasoje 3.

Tyrimų metu iš viso surinkti ir suinventorinti 254 radiniai. 146 radiniai surinkti piltiniuose maišytuose XX a. sluoksniuose ir perkasimuose, 94 – XVI–XVII a. datuojamame juodo smėlio sluoksnyje, o likę duobėse. Iš viso aptikti 38 koklių – pavieniai dubeninių frag-

0 5 cm

4 pav. Tyrimų metu aptiktos buitinės keramikos pavyzdžiai. A. Žilio nuotr.

Fig. 4. Some recovered pieces of household pottery.

mentai, o daugiausia plokštiniai, karniziniai žaliai glazūruoti. Buitinės keramikos radiniai įvairesni – puodų, puodynių, lėkščių, dubenų, ąsočių, keptuvių fragmentai – 216 (4 pav.). Iš jų 26 baltos molio masės keramikos, 116 – neglazūruotos, o likę žaliai glazūruoti.

Įžemis perkasoje 1 pasiektas 2–3,15 m gylyje, perkasoje 2 R dalyje – 2,2–2,3 m gylyje, V dalyje – gręžinyje 5,2 m gylyje, perkasoje 3 – 2–3 m gylyje. Perkasos 3 centrinėje dalyje ir perkasoje 4 įžemis nepasiektas.

5 Augustijonų Street

The excavation comprised 4 trenches covering a total of 115.9 m^2 (Fig. 1), where the natural layer was reached in a 44 m^2 area. The upper layers were composed of backfill and measured 1.3–1.8 m in thickness. The 16th- and 17th-century cultural layer was preserved underneath and measured 20–80 cm in thickness (Fig. 3). The excavation revealed fragments of 5 masonry structures spanning the 17th–20th centuries (Fig. 2).

Dovilė Urbonavičiūtė-Jankauskienė,
Ramunė Butrimaitė,
Robertas Žukovskis

Aušros Vartų gatvė 21

2023 m. APC „Antiqua“ tęsė 2022 m. pradėtus detaliuosius tyrimus Vilniuje, Aušros Vartų g. 21 namo vidiniame kieme. Kasta 1 perkasa (bendras tirtas plotas – 12,76 m^2) (1 pav.). 2022 m. tyrimai buvo nutraukti 1,8–2 m gylyje beveik visame plote (4x2 m) atkasus akmenų grindinį. 2023 m. NKPVT išdavė leidimą atkastą grindinį pašalinti.

Tirtas Aušros Vartų g. 21 sklypas yra į Š nuo buvusios Vilniaus miesto gynybinės sienos ir Medininkų (Aušros vartų, Krėvos) vartų. Ši teritorija buvo užstatyta bent jau XVIII a. Vilniaus miesto planuose XIX a. pradžios aptariamo namo vietoje buvę 3 mūriniai pailgi namai, trumpais fasadiniais galais nukreipti į Aušros Vartų gatvę. Už šių namų, tarp Bazilijonų gatvės ir buvusio Bazilijonų vienuolyno, driekėsi sodai. Iki XIX a. vidurio užstatymo situacija sklype keitėsi. Buvę pastatai nugriauti ir praplėstas gretimų, iš Š ir P esančių sklypų užstatymas. Dabartinis sklypo Aušros Vartų g. 21 3 korpusų namas pastatytas XIX a. II pusėje–XX a. pradžioje. Tuo metu taip pat suformuotas vidinis kiemas, sklypo V dalį užstačius pailgu pastatu.

Ankstesnių archeologinių tyrimų metu (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 417–418; *ATL 2017 metais*, 2018, p. 456–459) nustatytas kultūrinio sluoksnio storis vidiniame kieme – iki 5,1 m gylio. Tyrimų metu aptikti XVIII–XIX a. ir XVII–XVIII a. datuojamų grindinių fragmentai. Ankstyviausi kultūriniai sluoksniai datuojami XV–XVI a. Taip pat,tirtos Aušros Vartų g. 21 esančio pastato patalpos (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 396–398; *ATL 2020 metais*, 2021, p.